

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

מוצש"ק פ' בשלח, י"א שבט, ה'תשל"א

חלק ג – יו"ל לש"פ בשלח, חמשה עשר בשבט, ה'תשע"ז

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושבע לבריאה

מאה וחמישים שנה להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה„צמח צדק“

©

Published and Copyright 2017 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5777 • 2017

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ בשלח, חמשה עשר בשבט הבעל"ט — הננו מוציאים לאור חלק שלישי מהתוועדות מוצש"ק פ' בשלח, י"א שבט ה'תשל"א, הנחה בלתי מוגה (חלק ראשון י"ל לש"פ שמות, חלק שני לש"פ בא, וחלק רביעי ואחרון י"ל אי"ה לש"פ יתרו הבע"ל).

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

יו"ד שבט, ה'תשנ"ז,
מאה וחמישים שנה להסתלקות היולא של אדמו"ר ה"צמח צדק"
ברוקלין, נ"י.

ל. מסופר באריכות במדרש¹⁴⁴ אודות אדם שרצה לחזור בתשובה, אבל רצה תשובה קלה, שאמרו לו, שיקבל על עצמו לדייק בקיום מצוה אחת, וזה יהי' תיקון על כל הענינים. וכששאל איזו מצוה עליו לקבל, אמרו לו, שיקבל על עצמו החלטה גמורה לומר רק את האמת.

בחשבו שנודמנה לו תשובה קלה — חטף וקיבל מיד על עצמו. ואח"כ כשנודמן לו דבר שהי' מונח בגלוי ורצה לגנוב, כיון שהי' רגיל לגניבה, הנה בתפסו שיתכן שבצאתו ישאלוהו מה יש לו בכיסו, ואז יצטרך לומר את האמת — נמנע מלגנוב את הדבר.

וכן אירע כשנודמן לו ענין של גילוי עריות, וחשב, שכיון שעד עכשיו לא נזהר בזה, למה ימנע מזה עכשיו, הרי זה לא נכלל בסדר התשובה שניתן לו — עד שתפסו שיתכן שיפגוש אח"כ את בעל האשה, שידרוש בשלומו ויתחיל לשאול אותו וכו', וכו', ואז יצטרך לומר לו את האמת (כפי שקיבל על עצמו), ולכן נמנע מלעבור על ענין של גילוי עריות.

ועד"ז בנוגע לכל המצוות כולם.

ובנוגע לעניננו: הצרה בכל הענינים מתחילה מההחלטה שאמירת האמת היא לאו דוקא!

הוא יודע שבגיוור שלא כהלכה הגוי נשאר גוי, ובידעו שגם השני יודע שהוא יודע, ה"ה הולך ומצביע להיפך! — האמת היא אמנם שהגוי נשאר גוי, אבל היכן נאמר שב"תעודת זהות" מוכרחים לכתוב את האמת?! — שיכתבו שקר!

הוא בעצמו יודע שה"מגייר" בקליפורניא אינו ראוי ל"איצטלא" של איזה ענין או פעולה, ואעפ"כ, על סמך ה"פתק" שמעיד שהוא גייר אותו, רושמים אותו בתור יהודי. אלא מאי, זהו שקר — נו, מילא, הוא לא מתפעל משקר!

וכיו"ב בכו"כ ענינים.

וזהו ענין שניתוסף בחושך כפול ומכופל:

פעם ידעו שמי הוא זה שפטור מלומר האמת — הרי זה רק "דיפלומט"! בשביל זה נתמנה ל"משרה" זו, להיות "דיפלומט", להיות קשור ל"משרד החוץ", או ל"מזכיר המדינה" (כמו בארה"ב) — כדי שלא יגלה מה קורה אליבא דאמת; וכאשר צריך לומר דבר שהוא היפך האמת — הנה במקום "שקר", קוראים לזה בשם "דיפלומטיא"...

144) ראה מדרש "מי השילוח" — הובא בספר "רב פעלים" (ווארשא, תרנ"ד) אות מ (מ), ב ואילך). "אוצר מדרשים" (אייזנשטיין) ח"ב ע' 296.

אבל בדורנו נתחדש שאין נפק"מ במה דברים אמורים: אם זה ענין של משרד החוץ, או ענין של משרד האוצר, או ענין של משרד הסעד — בכולם לא מחוייבים לומר את האמת. והעולה על כולנה — שגם "משרד הדתות" לא מחוייב לומר את האמת! גם כשצריך לאשר שאדם הזה הוא "יהודי" ולא גוי — אינו מחוייב לומר את האמת!

כאשר ישאלו אותו בעצמו: מה יהי' בנוגע לנכד, הבת או הבן שלך — אוחזת אותו רעדה; ואעפ"כ הוא מורה לתת תעודה של "יהודי" למישהו שיודע שהוא גוי! ואף שזהו שקר — נו! מה בכך? גם הוא "דיפלומט"! ... וכאמור, זה לא ענין שהתחיל מהיום; הסיבה ש"מרעישים" כל כך בנוגע ל"מיהו יהודי" היא — בגלל שכבר "כלו כל הקיצין": קודם הי' מדובר אודות שבת¹³⁷, ש"שקולה שבת כנגד כל המצוות"¹⁴⁵, אודות ניתוחי מתים¹³⁶, שקשור הן עם כבוד החיים והן עם כבוד המתים, שהם אמנם ענינים עיקריים, אבל לא לגמרי, שהרי מלבד שבת יש עוד ענינים, ואילו "מיהו יהודי" הוא ענין עיקרי הכולל הכל, וגם זה לא עצר אותם!

לא. והנקודה בזה היא — העובדה ששכנעו את עצמם שלאורך ימים ושנים יכולים להעלים את האמת ולרמות יהודים, לרמות את העולם, ואפילו לרמות את עצמם... ולכן יכולים לומר על גוי שהוא יהודי; לומר על גיור רפורמי שהוא גיור; לומר שיש רק מקרים בודדים שגויים נכנסים לא"י, בה בשעה שיש מאות מקרים כאלו; ולומר ש"חוק השבות" הוא "הישג דתי", בגלל שהורו לרשום ב"וויזה" או ב"תעודת-זהות" שפלוגי הוא גוי ואשתו היא יהודי, או להיפך.

יש לפרסם ולגלות את כל השקו"ט שהיתה מאחורי הפרגוד בנוגע לגזירת "מיהו יהודי": מי הסכים שתהי' גזירה זו, ומי שהסכים לכך — שיאמר טעמו ונימוקו, ואם הסכמתו היתה בשם הדת — אזי אחד מהשנים: או שיראה פס"ד ע"פ שולחן-ערוך שהי' צריך לעשות זאת, או שיתנהג כמו רבא¹⁴⁶ (שהי' יהודי טוב וגם דתי...) שאמר "דברים שאמרתם לפניכם טעות הן בידי!"

ויש לברר במשרד הקליטה — שיש להם מספרים ברורים — כמה אנשים הגיעו ע"י "גיורי ווינה", שמותיהם וכתובותיהם, ואז יתברר המעמד ומצב האמיתי שקורה על אתר — בארץ הקודש; ושוב לא יועיל התירוץ שהשיבו הדתיים בכנסת (כמוזכר לעיל סכ"ג), שהם מתנגדים רק

145) ירושלמי נדרים ספ"ג. שמו"ר (146) עירובין קד, א. וראה גם תו"מ ח"ס ספכ"ה. רמב"ם הל' שבת בסופן. ע' 158. וש"נ.

לגיור רפורמי בארץ ישראל, והצבעתם עבור החוק היתה רק בנוגע לגיור רפורמי בחוץ לארץ — שהרי עכשיו נמצאים כולם בא"י, כך, שאי אפשר להשתמש ולומר שאין זה נוגע אליו...

וכאשר יפרסמו את האמת מה קרה מאחורי הפרגוד — אזי בדרך ממילא תתבטל הגזירה, כיון שיראו כיצד התנהלה השקו"ט, ומה היו התוצאות מזה.

יש לפעול על עצמו ועל אחרים להכיר בכך שסוכ"ס אי אפשר לברוח מן האמת.

ואילו השיטה שלכאורה היא גמרא מפורשת¹⁴⁷: "לישתמש אינש יומא חדא בכסא דמוקרא והדר ליתבר", היינו, שכדאי להיות נשיא בבית-המדרש ליום אחד, אע"פ שלמחרת יפטר אותו — הרי תלוי איך מפטרים: אם בגלל שסבורים אמנם שהוא אדם גדול, אלא שמצאו מישהו גדול ממנו, או שהוא מדי צעיר; או בגלל שפירסמו שלא ברצונו מה שנעשה מאחורי הפרגוד...

— אם הוא בעצמו מפרסם זאת, אזי אדרבה: "חכם יתקרי" ו"רבי יתקרי", כיון שמתנהג כמו רבא שאמר "דברים שאמרתי לפניכם טעות הן ביד", וכמו משה רבינו ש"הודה ולא בוש"¹⁴⁸; אבל בשעה שהוא מעלים זאת — הרי כיון שיש לו מספיק מנגדים, הנה סוכ"ס יתפרסם הדבר גם בעיתונים, וכמה זמן אפשר למנוע את הפירסום בא"י; סוכ"ס תתפוצץ ה"צנזורה", והדברים יגיעו ויודפסו גם בא"י.

ולכן, הן מצד טובת הפרט, והן מצד טובת הכלל, הן מצד טובת המפלגה, והעיקר, מצד טובת כלל ישראל — הנה בכל יום ויום כדאי להקדים ולבטל את הגזירה!

ואז יחסכו את הצורך לדבר אודות מקרים פרטיים: מה אירע עם גוי' פלונית שהתגיירה בצבא; מה עם גיורי ווינה, גיור מרסיי, גיור צ'ילה, גיור קליפורניא, וכן בשאר המקומות שנמצאים שם יהודים ש"חדל לספור כי אין מספר"¹⁴⁹ — כיון שבבת אחת יבטלו ויתקנו את התקלה הכללית, שבנוגע לשאלה בהלכה ודין, הנה כל הרוצה לומר, בא ואומר (לא רק דעה, אלא) פסק בתור פוסק, ואם לא רוצים לציית לדבריו, אזי אומר: מאחורי עומדים כך וכך בוחרים, ויש באמתחתי ענין אחר שלכן אתה מוכרח להתחשב בי...! וכששואלים אותו: איך אתה מביע דעה, בה

שמיני יו"ד, כ.

(147) ברכות כח, רע"א.

(148) לשון הכתוב — מקץ מא, מט.

(149) זבחים קא, א. הובא בפרש"י עה"ת

בשעה שאינך ידוע מאומה בנוגע לשאלה זו?! עונה: כך עלה ברצוני!
— וכל זה נעשה באיצטלא של דמוקרטיא.

ומדוע נמשך ומתקבל הדבר? — כיון שבנוגע להדפסה בעיתונים לא כותבים את הענין כמו שהוא, אלא כותבים שהתנהלו "דיונים עמוקים", והסכימו על פשרה נעימה וטובה, ושהכל ידעו שפשרה זו היא "הישג גדול לדת", וזהו עיקר בבטחון עם ישראל בא"י, ושיש על זה הסכמה מקצה הימין עד לקצה השמאל — בה בשעה שכל ענינים אלו אינם מתאימים למציאות!

לב. וכשם שמתנהגים בנוגע לדת ישראל, מתנהגים גם בנוגע לארץ ישראל — שמכסים על האמת בכל הקשור להחזרת שטחים¹⁵⁰:

לפני שנתיים הודיעו שיש החלטה (שהתקבלה ע"י אלו שבסמכותם להחליט באותם הענינים) להחזיר לערבים את חברון, את השומרון ועוד כו"כ שטחים, והדבר הוא בהסכם באי-כח הדת, שנתנו "הכשר" בשם הדת ובשם תורת ישראל. אבל לאחרי זמן, כששאלו על זה בפומבי, ה' המענה, שאלו הם "דברי הבל", ולא עומדים להחזיר שטחים (ואז טענתי מאחורי הפרגוד, בחשאי: תברר ותשאל, ויספרו לך).

ולאח"ז ה' המאורע שנתנו רשיון לבנות 240 דירות מחוץ לחברון, והטענה היחידה היתה: מדוע צריכים לקבוע חוק שליהודי אסור לגור בחברון?! ולאידך גיסא, היו כאלו שמיד שאלו: היתכן לבנות שם 240 דירות — הרי בכך אתם כובלים את עצמכם ששטח זה יהי מוכרח להשאר בידי בני"י?! ומיד ענו בשם הממשלה, שיהודי יכול לחיות בין ערבים — אם הערבים יעשו שלום!

ופירוש הדברים באותיות פשוטות (לא בלשון "דיפלומטי") — שאין זה מחייב כלל שהשטח ישאר בידי בני"י; אם יצטרכו להחזיר יחזירו יחד עם 240 הדירות!...

הנני מדבר על זה עכשיו בפומבי — לאחרי שנתיים שהתאפקתי, ורק השתדלתי בזה מאחורי הפרגוד!

וכיון שנמצאים אנו בדור יתום, חושך כפול ומכופל — הנה כשרוצים לדעת את האמת, צריך לחפש את זה אצל גויים, להבדיל: נדפס כבר בעיתון בלונדון, שהחליטו להחזיר לערבים 95 אחוזים מהשטחים! — אין זו גוזמא (כפי שאומרים כאן: "אָווער־עסטימיטינג"),

(150) ראה גם מכתב י"ג חשוון שנה זו (אג"ק חכ"ז ס"ע יא). וש"נ.

והלוואי שלא יהי' זה לשון המעטה ("אָנְדער־עסטימייטינג"), שהרי עתה מדברים על מספר אחוזים גדול יותר. ובנוגע לירושלים — מתנהל ויכוח ושקו"ט רק על הנוסח, ועל התמורה שיקבלו כנגד זה!
 [בא"י לא נדפס הדבר עדיין, אבל לאחרי שכבר נדפס בלונדון, מסתמא ידפיסו זאת גם בא"י].

ואלו שהכריזו כל הזמן: היתכן?! דבר זה לא עלה על לב לעולם — ימשיכו כאילו לא קרה דבר! ועדיין ימשיכו להקרא בשם "חכם", "רבי", "פוליטיקאי", וכ"ש וק"ו "מנהיג ישראל"! אלא מאי, לפני 24 שעות אמרת בעצמך שזהו דבר שלא קיימא לשאלה — כמה חדשים לאחרי שהיתה החלטה להחזיר 95 אחוזים — הרי נתבאר לעיל (ס"ל) בנוגע לנפק"מ שבין אמת ושקר, שאין זה "שקר" אלא "דיפלומטיא"!! ... וזהו הדבר המבהיל — שרוצים להעמיד בסכנה את חייהם של שתיים וחצי או שלוש מיליון יהודים, כן ירבו, על סמך העלמת האמת!

*

לג. עד"ז יש ענין נוסף — שגם אודותיו טענו שמסתמא הידיעות הם בלתי-נכונות, אלא שמטענותיהם גופא מוכח כמה הענין אינו אמת — כיצד צריך להיות היחס בנוגע להפגנות הקשורות עם בני"ש שנמצאים במדינה פלונית.

ובהקדמה:

כשהתחלתי להרעיש בנוגע לעריכת הפגנות¹⁵¹, שלא זו בלבד שאין הדבר מועיל, אלא זהו דבר המזיק — טענו טענה צודקת לכאורה: מדוע הוצרכתי להתחיל להרעיש ולדבר על זה בקול ובפירסום — הייתי צריך לנסות תחילה לפעול מאחורי הפרגוד, אולי יועיל הדבר, ורק לאחרי כן, אם זה לא יועיל, אזי לבחון מה לעשות הלאה.

ובכן, לכל לראש רואים כאן עד כמה לא חלי ולא מרגיש בעצמו: אותו אחד שבא בטענה מדוע אני עושה דבר בגלוי לפני שעשיתי זאת בחשאי — הי' צריך בעצמו להתנהג כן: מדוע אתה הולך להדפיס טענה נגדי בגלוי — הרי אתה יכול לשאול אותי בחשאי, ולאחרי כן, אם לא תהי' מרוצה מהמענה, אזי תאמר זאת בגלוי! אבל הוא לא עשה כן, אלא התחיל מיד בגלוי.

(151) ראה שיחת ש"פ צו, כ"ף אד"ש תש"ל ס"ז ואילך (תו"מ חנ"ט ס"ע 433 ואילך). וש"נ.

וכל זה — בנוגע ליהודי הנ"ל, שמצד עצמו הוא יהודי הגון ("א" וואַיילער איד"), ומתכוין לענין כמו שהוא.
ובנוגע לטענה עצמה שהיא נכונה, שלפני שעושים בגלוי יש לעשות בחשאי — הנה כך עשיתי:

במשך שלש שנים רצופות נסיתי לפעול מאחורי הפרגוד ולבקש בכל לשון של תחנונים, שיפסיקו להזיק ליהודי רוסיא. — ברצונכם לנהל "מלחמה קרה" עם רוסיא, תעשו מה שאתם רוצים (שהרי אינכם שואלים אותי וגם לא תקשיבו אלי — שאני סבור שזהו היזק גמור ועיקרי), אבל למה אתם מעמידים יהודים בסכנה?! ... — וכל מה שנסיתי לפעול מאחורי הפרגוד, לא הועיל!

ויתכן שאילו הייתי יוצא מיד ברעש, אולי לא הי' מגיע המעמד ומצב הנוכחי.

לד. ולגופו של ענין — שהרי עדיין שואלים: מניין יודעים ששיטתי היא הנכונה? — הנה לכל לראש יכולים להביא ראיות מהטענות שלהם בנוגע לצורך בהפגנות, שמהם גופא יכולים לראות עד כמה אין לדבר זה ממשות ויסוד בחיים:

הטענה הראשונה¹⁵² בנוגע לצורך בהפגנות היא — שפלוגי בן פלוגי נסע לשם ונפגש עם כו"כ שאמרו לו שצריך לעשות הפגנות.

ובכן: בנוגע ליהודי שנמצא במדינה ההיא, תחת משטר דיקטטורי, יודעים כולם — הן אלו שהיו שם, והן אלו שמתעניינים במעמד ומצב של בני" ובנ"א בכלל במדינה ההיא — שלא שייך במציאות שיוכל לחקור ולדרוש ולדעת מה היא ה"מדיניות" והשיטה של הממשלה. — כל מי שנמצא שם, יהודי או גם גוי, להבדיל, פוחד לשאול ולברר מהו המעמד והמצב ומה מתרחש ב"משטרה" ("פּאַליצייסקע אוטשסטי", "פריסינקט") בעבר השני של העיר. גם הבעלי-אומץ שביניהם, יראים לשאול מה קורה בעבר השני של העיר!

ובכן: לבוא ולומר שיהודי הנמצא בעיר הבירה, או בעיר גדולה אחרת, יודע מהי שיטת הממשלה שם, ומה יועיל ומה לא — יכול רק מי שאין לו מושג כלל מה הוא משטר דיקטטורי, ועאכו"כ המשטר במדינה ההיא (או שהוא יודע, אבל מאיזה טעם שיהי' הוא סבור שיכול להגיד להיפך ממה שיודע).

(152) טענה הב' — לקמן סל"ו.

דיברתי עם אלה שבאו משם, והם אומרים בפירוש שיהודי שנמצא ברוסיה לחלוטין אינו יודע מה קורה בקרמלין; הוא לחלוטין לא יודע מה קורה במחלקת המשטרה שברובע שלו — לא בגלל שאינו רוצה לדעת, אלא אין לו אפשרות לשאול, כיון שמתירא שאם ישאל — יאסרו אותו. מי שמתעניין במצב, וקורא את העיתונים שנדפסים בלונדון, בניו-יורק, או באיזו עיר מחוץ לרוסיה — יודע מה קורה במוסקבא יותר טוב מאשר יהודי שגר חמישים שנה במוסקבא!

ובמילא, כשטוענים שנפגשו ברוסיה עם יהודים שאמרו כך וכך — הנה מה שהם אומרים כך אינו פלא כלל, כי, כשכואב — צועקים! כן הוא בטבע בני-אדם, ואי אפשר לשנות זאת. הוא יודע אמנם שצעקתו לא תקטין את הכאב, ואעפ"כ הוא צועק¹⁵³. ולכן הם צועקים. וכאמור, מהו הפלא בכך? — אדרבה, זהו האופן הטבעי!

זאת ועוד: הכל מבינים דבר הפשוט, שאלו מהיהודים הנמצאים שם שמתנגדים להפגנות, לא ילכו להיפגש עם אותם אנשים שבאים מחוץ למדינה! שהרי הסיבה לכך שהם מתנגדים להפגנות היא, בגלל שסבורים שצריך לפעול בחשאי, וכל התערבות בפומבי מחוץ למדינה אינה אלא דבר שיכול רק לעורר התגרות, ולגרום שיעשו מזה עסק שלם (בלשון המדינה: "אישו"). ואילו כשפועלים בחשאי, אזי מוציאים משם יהודים מידי שבוע בשבוע באופן חשאי.

לה. כשדברתי עם אחד מאלו הטוענים שצריך לערוך הפגנות בגלל שיהודי רוסיה דורשים זאת — היתה לו אז שאלה בנוגע לניתוח עבור אחד מקרוביו. וכששאלתי אותו האם עשו אסיפת התייעצות ("קאָנסיליום") עם כמה אנשים, סיפר שנערכה אסיפה של כך וכך אנשים, פלוני ופלוני, והם החליטו שיש לעשות את הניתוח והטיפול באופן כך וכך.

שאלתי אותו: האם באסיפה זו השתתף גם החולה? — ואז הסתכל עלי כמו שמתכללים על אדם שאינו מן הישוב!...

חשבתי לעצמי: אולי הוא יתפוס את הדוגמא מהענין ששאל אותי — שהרי כל דבר הוא בהשגחה פרטית — בנוגע לענינינו, ושאלתי אותו פעם שני': האם שאלו מהי דעתו של החולה? — וענה: לא!

שאלתי אותו: מדוע?! הרי כואב לו! זוהי הרגל או היד שלו! מדוע שואלים אדם זר, שנותן עצה רק בגלל שמשלמים לו כך וכך

(153) ראה גם תו"מ חנ"ה ע' 151 בשוה"ג. וש"נ.

דולרים? — לכאורה, לכל לראש יש לשאול את החולה, בעל היד או הרגל, האם לעשות את הטיפול הרפואי באופן כך או באופן כך? וענה לי: מה אתם אומרים?! — הרי החולה אינו מבין כלום בחכמת הרפואה!

ואז אמרתי לו: נו! — והוא שואל אותי: מה "נו"? (כ"ק אדמו"ר שליט"א צחק והמשיך:) כיון שזה לא עזר, אמרתי לו פעם שני: "נו", וגם זה לא עזר, עד שהוצרכתי לפרש ולהסביר:

כשיהודי שנמצא במקום פלוני הוא ה"צריך לאותו דבר", והרי מדובר אודות היד או הרגל או הראש שלו, הנה אפילו אם יאמר את דעתו — לא שואלים מהי דעתו, ולא סומכים על דעתו, כיון שאינו "ידען" בחכמת הרפואה. ואדרבה: אם ישאלו לדעתו, ויסמכו על דעה זו — הנה מי שעושה כך, מעמיד בסכנה את החולה (אע"פ שמבקש ממנו לעשות כפי דעתו); על זה מחליט — לא החולה, אלא מי שהוא מומחה לאותו דבר. ובנדו"ד, כאמור, כל אדם שנמצא מחוץ לגבולות מדינה ההיא, מבין מהי ההנהגה המתאימה לשם — יותר טוב מאלה שנמצאים שם!

לו. והטענה השני' בנוגע לצורך בהפגנות היא — שאין מה להפסיד, המצב שם כ"כ גרוע, רח"ל, שיכול להיות רק יותר טוב, ולא יותר גרוע.

ובכן: זוהי רשעות שאין למטה הימנה — לומר כזה דבר ולא לרחם על שלוש מיליון יהודים!

התפרסם כבר בעיתונים, שיש שטח שלם ברוסיה שבו לא היו "מאסרים" בסיטונאות... ורק מזמן לזמן היו אוסרים אנשים יחידים. אך לאחרי ההפגנות שנערכו לאחרונה — התחילו לאסור שם לעשרות!

לומר שבנוגע ליהודי שנמצא בעיר פלונית לא יכול להיות מצב יותר גרוע, והפגנה יכולה רק לתקן עבורו — הנה אלה שיודעים משהו מהנעשה שם, יודעים איך המצב יכול להיות יותר גרוע רח"ל (אינני רוצה לפרש זאת בדיבור).

לז. ונוסף על הראיות מהטענות שלהם — יש ראיות ממעשים בפועל, אלא שלצורך זה הנני מחוייב עכשיו — בלית ברירה — לדבר בגנותם של ישראל, ולספר מעשה שהי', שבגלל זה היתה תחילת ההשתדלות בחשאי לבטל את ההפגנות:

לפני קרוב לשלש שנים היו ידיעות ברורות משם שעומדים לשחרר מאה משפחות. — זה לא הי' ענין של רוח הקודש... לא הי' צורך ברוח

הקודש; היו לי על זה ידיעות ברורות, ועאכו"כ שידיעות אלו הגיעו לאלה שארגנו אז את ההפגנות.

— כל מה ש"מרעישים" עכשיו אודות שינוי ההנהגה במדינה ההיא, שביטלו כמה הגבלות, ומרשים לדבר בטלפון וכו', הנה לפני שלוש שנים, ידעו מאות אנשים שמדברים בטלפון ממקום פלוני בארץ ישראל מידי יום ביומו [חוץ משבת, ומסתמא גם לא ביום ראשון, כיון שהמשרדים סגורים שם], ומדברים בגלוי: כיון שרוצים לשלוח לך "ניירות דרישה" כדי שתוכל לנסוע לא"י, עליך להודיע אם אתה מוכן לכך, ולמסור את שמך לפי ה"פאָס", שם אביך ואמך, וכל הפרטים הדרושים להגשת ה"ניירות", וכך נמשכו שיחות טלפון אלה במשך שבועות, עד שהגיעו ידיעות שיתנו להם "ווזות", כפי שהובטח להם ע"י אותם אנשים ששחררו שמונים משפחות לפני כמה חדשים, ובכחם לשחרר עוד משפחות, והם אמרו שישלחו את ה"דרישות" ויתנו להם לנסוע.

ובכן: כשקיבלתי ידיעה זו, ובידעי שמארגני ההפגנות יודעים זאת, ואולי אפילו לפני [כיון שהדבר הי' ידוע לכל אלו שהתעניינו בזה, ורק בעיתונים לא כתבו על זה], הנה כשהיתה לי הזדמנות, חדשיים לפני פסח, לדבר עם מישהו שיש לו קשרים עם מארגני ההפגנות, ביקשתי ממנו: שמע נא, אינך צריך לקבל את שיטתי; אני רק מבקש שבמקום בערב פסח — תדחה זאת לערב שבועות.

והסברתי לו את הנפק"מ בדבר:

כיון שיש ידיעות ברורות שמאה משפחות עומדות לקבל רשיונות לצאת משם [לא הייתי צריך להדגיש שגם הוא יודע זאת, כיון שהי' ברור שיודעים זאת], והרי סידור כל הענינים הפורמליים נמשך בערך חדשיים, הנה אם יודע שנערכים להפגנה, אזי יתכן שזה יגרום שיבטלו את הרשיונות, ומאת המשפחות ישארו ברוסיה!

ולאידך גיסא, גם אם אינך רוצה להאמין לי, אינך צריך לבטל לגמרי את שיטתך, אלא רק לדחות זאת לערב שבועות, ואז תערוך הפגנה בכפליים ממה שתכננת לעשות בערב פסח, כך, שגם לשיטתך אין לך מה להפסיד אם תדחה ההפגנה מערב פסח לערב שבועות; ולולא זאת, יכולים להפסיד את אפשרות יציאת מאה משפחות!

ובכן: לאחר שדנו בזה, קיבלתי מהם מענה — ומסתמא הי' זה מענה אמיתי, והראי', שכך הי' בפועל... — שאינם מתחשבים בזה [מסתמא הידיעות שלי בלתי נכונות, אף שידיעתי שגם להם יש ידיעה זו], והם עומדים לערוך את ההפגנה בערב פסח!

ומה היתה התוצאה? — מאת המשפחות נמצאים ברוסיא עד היום

הזה!

הנפק"מ היא רק שעד אז ישבו במנוחה, אבל כתוצאה מזה שחשדו שיש להם שייכות למארגני ההפגנות — הנה חלקם איבדו את פרנסתם, חלקם היו צריכים לברוח ולא היו יכולים להשאר במקומם, ורק חלקם נשארו במקומם, והם שם עד היום!

ולאחרי מאורע זה, הנה גם בשנה הבאה בערב פסח ערכו הפגנה, בידעם שההפגנה הקודמת גרמה לבטל את רשיונות היציאה למאת המשפחות שנמצאים שם עד היום, כפי שמארגני ההפגנות יודעים בעצמם!

אין יהודי אחד ויחיד שיצא מרוסי' בגלל ההפגנות! אבל ישנם מאות משפחות שביטלו להם את היתרי היציאה, ועוד עשרות משפחות — שהאשימו אותם שיש להם שייכות להפגנות — שהגלו אותם רח"ל! והרי שילוח לגלות ברוסיא הוא (לא ע"ד ערי מקלט, שישנו החיוב ד"וחי"י¹⁵⁴, "עביד לי' מידי דתהוי לי' חיותא", ועד ש"מגלין רבו עמו"¹⁵⁵, והחסרון היחיד הוא שאינו במקומו, אלא) ענין של חיים או הפכו רח"ל!

לח. כדי להקל על הנסיון, שיוכלו לראות את המצב בכירור יותר, עזר הקב"ה — בידעו שנמצאים בחושך כפול ומכופל (כנ"ל ס"כ) — ובסוף הקיץ שעבר נערכה בלונדון אסיפה של כל אלו שמארגנים את ההפגנות ומנהלים את ה"מלחמה הקרה" נגד רוסיא, ושם דובר על כל הענין בהרחבה, ואח"כ הדפיסו דין וחשבון מהאסיפה לכל העולם כולו.

ובכן: לאחרי כל השקו"ט, וכמנהג הנואמים, שכל אחד הראה את כחו בסברות שונות, הנה לקראת גמר וחתימת האסיפה נעמד אחד המשתתפים ושאל: לאחרי שלוש או חמש שנים שעוסקים בהפגנות בדרכים שונות, יש לערוך "סיכום", "סך הכל", מה הצליחו לפעול?

ואז נעמד מישהו אחר ואמר באופן רשמי: אם שואלים בנוגע לפועל — לא פעלו מאומה, אבל אעפ"כ פעלו דבר גדול: עד עתה הי' הציבור "רדום", ולא הגיב לבעיית היהודים, ואילו עכשיו, לאחרי שלש שנים של הפגנות, הנה אף שלא הצליחו להוציא משם אפילו יהודי אחד, פעלו על דעת הציבור, שיהי' "ער" לאותה בעי'!

זאת אומרת, שעד לסוף הקיץ האחרון יש אישור רשמי שכל ההפגנות לא הועילו להוציא אפילו יהודי אחד!

155) מכות יר"ד, א.

154) ואתחנן ד, מב. פ' שופטים יט, ה.

לט. אלא מאי, השאלה היא: הרי יש יהודים שיצאו לאחרי שהתחילו ההפגנות?

ובכן, המענה על זה הוא ע"פ סיפור הגמרא (כמדובר כמ"פ שנעים יותר ("געשמאָקער") להביא ראי' ממשנה או גמרא) במסכת עבודה זרה¹⁵⁶: שאלו לחכם בישראל: "לבי ולבך ידע דעבודה זרה לית בה מששא, והא קחזינן גברי דאזלי כי מתברי (פיסחים) . . שנתפרקו איבריהן מחמת חולייין) ואתו כי מצמדי (וחזרין באיברין מצומדים), מאי טעמא", כלומר, כיון שיודעים שפלוני בן פלוני הי' חולה, ואח"כ הלך למקום ע"ז והשתחוהו כו', ואח"כ הבריא, הרי זה סימן ודוגמא חי', שיש בה ממש? ! והמענה על זה הי' ע"פ מ"ש¹⁵⁷ "וחלים רעים ונאמנים", "רעים בשליחותן (שמיסרים את הגוף) ונאמנים בשבועתן": "יסורין, בשעה שמשגרין אותן על האדם, משביעין אותן שלא תלכו אלא ביום פלוני ולא תצאו אלא ביום פלוני וכו', כיון שהגיע זמנן לצאת, הלך זה לבית ע"ז, אמרו יסורין, דין הוא שלא נצא, וחזרין ואומרים, וכי מפני ששוטה זה עושה שלא כהוגן, אנו נאבד שבועתנו" (בתמי').

וכן הוא בנוגע להפגנות:

היו טעמים צדדיים מדוע את פלוני בן פלוני רצו להוציא משם — אם בגלל שהוא קלקל שם או בגלל סיבה אחרת (לא נוגע כאן מה היתה הסיבה), ולמרות שנערכה הפגנה, לא קלקלה ההפגנה שבגללה לא יוציאוהו משם.

אבל, כאמור לעיל, יש עוד כמה וכמה שהיו נותנים להם לצאת משם, ורק מצד ההפגנות לא נתנו להם לצאת!

מ. הראי' לכך שגם זה אמת — היא דבר מבהיל:

לכתחילה הי' במשך זמן רעש בעיתונים בנוגע לתועלת של ההפגנות — והראי', שהיו שני יהודים שנשפטו למוות, ולאחרי שערכו הפגנות, הנה בשימוע האחרון שהי' בלנינגרד שינו את משפט המוות ל-15 שנים גלות.

וכשביקר אצלי אחד מראשי מארגני ההפגנות, שאלתי אותו: איך אתה נותן להדפיס כזה דבר?! הרי אתה יודע בעצמך מהי הסיבה לכך ששינו את משפט המוות ל-15 שנות גלות — סיבה פשוטה [כפי שנדפס אח"כ בעיתוני הגויים, ואז הפסיקו גם עיתוני היהודים להביא ראי' הנ"ל]

157) תבוא כח, נט.

156) נה, א (ובפרש"י).

— כיון שהי' משפט בספרד, אצל פראַנקו¹⁵⁸, ששם הי' מדובר לא אודות שניים, אלא אודות ששה, ולא רק כאלו שעלתה במחשבם לעשות צרות, אלא פושעים שעשו לפראַנקו צרות בפועל, ואעפ"כ, מאיזו סיבה שתהי', החליט פראַנקו שבבוא יום פלוני יחליף את משפט המוות של ששת הפושעים ויתן להם חנינה.

וכנהוג בעניינים כגון-דא, שלח "משרד החוץ" שלו הודעה למדינות שונות שהתעניינו בכך.

וכאשר ידיעה זו התקבלה במוסקבא, לא היתה להם ברירה אלא להחליף את המשפט מוות — כיון שאצלם לא דובר אודות ששה, אלא אודות שניים, וגם לא הי' חטא בפועל, אלא רק ברצון ("בקש לבנות ולא בנה"¹⁵⁹).

ואתה מעיז — אמרתי לו — להטעות את העולם ולומר שזו ראי' שההפגנות הועילו, בה בשעה שאתה בעצמך יודע שאין זה שייך כלל להפגנות?!

אם ישאלו אצל עיתונאי, באיזה מקום שהוא, אזי יחפש וימציא את ההוכחות לכך שאין זה שייך כלל להפגנות; דבר זה נעשה מצד הנהגת פראַנקו. והי' נס שההפגנות לא עוררו את כעסם לגרום לכך שמבלי הבט על הנהגת פראַנקו ישאירו את עונש המוות! — זה הי' הנס, ולא שההפגנות הועילו.

מא. כל האמור לעיל אינו ענין של סוד, ולא דבר שצריך לחדש בסברא כיון שאף אחד לא יודע, אלא זהו דבר הגלוי לכל!

הכל יודעים שכאשר לא עושים הפגנות, אלא פועלים בחשאי עם המדינות הקומוניסטיות, הנה מידי שבוע בשבוע יוצאים משם יהודים. — מסתמא לא יפרסמו זאת היכן שלא צריך לפרסם.

[וגם כאן באים הם ומבקשים שיאמרו את השמות... אך כאמור לעיל (סכ"ד): למה לומר את השם — בכדי להעמיד את פלוני בסכנה?! — הדבר ידוע, ואלו שעומדים בראש מארגני ההפגנות יש להם גם את השמות, כך, שאינם זקוקים להוכחות שההפגנות לא הועילו!].

ואם לא די בכך — שומעים גם מהגויים בלונדון, וושינגטון, פריז או הוותיקן, שענין ההפגנות הוא מזיק ומבהיל.

— אמנם אף אחד לא חושד שכל הגויים הם "אוהבי ישראל"

גדולים... אבל יש ביניהם אלו שנוגע להם שהדבר יתנהל בדרכי נועם, כי לולא זאת יזיק הדבר גם להם. —

יש ידיעות ברורות שזה שיושב בוותיקן (שדיבר בעצמו עם מנהיגי המדינה ההיא), הביע את דעתו, באמרו שכך הוא מתנהג וכך יתנהג, שיש לפעול בחשאי, והודיע זאת ל"בית הלבן", ו"מחלקת המדינה" קיבלה את דעתו.

ואח"כ באו ה"צעקנים" ואמרו: היתכן?! הרי ניקסון¹⁶⁰ הצהיר בפומבי שהוא סבור שטוב לערוך הפגנות. אבל, בשעת מעשה אמר בחשאי, שידעו, שאם רוצים "מלחמה קרה" עם רוסיא — הרי זו היא הדרך; אבל אם רוצים להוציא משם יהודים — הדרך היחידה היא לעבוד בחשאי! מב. וענין זה הוא לא רק ביחס לרוסיא, אלא יש עוד דוגמאות

לכך:

הי' סיפור¹⁵¹ עם פומפידו¹⁶¹, שבהיותו כאן ערכו נגדו הפגנות וכו', כיון שחשבו שצרפת תתיירא מזה.

ומה קרה בפועל? — תמורת זה שבתחילה הסכים למכור כלי-נשק לא"י למרות ה"אמברגו",

[עכשיו כבר אפשר לספר, שלמרות ה"אמברגו", הסכים נשיא צרפת למכור לא"י כלי-נשק קטנים שאפשר למכרם ללא פירסום. וזאת — למרות שלפני"ז הי' המאורע של גניבת חמש הספינות¹⁶², ורצו להשלות את עצמם שרימו את פומפידו, בה בשעה שזהו שקר! רימו את הפקידים הקטנים, אבל הפקידים הגבוהים בצרפת ידעו מזה; סיכמו אתם מראש ש"יעצמו עיניים", ואחרי שחמש הספינות יעברו בשלום, אזי יניחו להם "לגנוב" עוד דברים. ואח"כ עשו "רעש" שרימו את כולם וימשיכו לרמותם],

הנה בגלל ההפגנות נגדו, לא הרשה למכור יותר.

וכשראו שהוא הפסיק את מכירת כלי הנשק, הפסיקו להפגין נגדו, ולאחר שעבר משך זמן והפסיקו לגנותו — התחילו שוב להתעסק אתו בחשאי, ואז חזר למכור כלי נשק קטנים, וכך פעל להוציא שלוש מאות יהודים מארץ מצרים — ללא הפגנות, וללא פירסום וכו', והורו לעיתונים לא לכתוב על זה (ורק מעיתוני הגויים יודעים על זה).

(162) הכוונה למבצע של חיל הים הישראלי להברחת הספינות שהובטחו ועוכבו ב"שרבורג" בגלל ה"אמברגו" (המו"ק 2).

(160) נשיא ארצות-הברית.
(161) נשיא צרפת.

מהי הסיבה לכך? — ובכן: זוהי ההוכחה שהדרך היחידה לפעול על שונאי ישראל היא — לא עי"ז שבאים כל יום וצועקים: אתה שונא ישראל, אתה גזלן ורוצח וכו', אלא מדברים אתם בדרך דיפלומטית. — הוא יודע אמנם מה חושבים עליו, אבל הוא בכל זאת בן-אדם, ומתנהג כמו בן-אדם.

מג. ואעפ"כ, בנוגע לרוסיא הסובייטית מתנהגים בפועל להיפך (כפי שקוראים בעיתון בפשטות, ללא כל הסברות):

לכאורה היתה צריכה להיות הטענה שיהודים רוצים לפעול על הרוסים שלא יהיו שונאי עם ישראל, ואילו הרוסים אומרים שהם כן שונאים; אבל המעמד ומצב הוא להיפך: רוסיא טוענת שאין רצונה להסתכסך עם יהודים ועם היהדות, אלא זהו עם אחד ושפה אחת, דת אחת והנהגה אחת וכו'. ואעפ"כ באים יהודים ואומרים — לא! צריך לומר להם: דעו שאתם שונאי ישראל! רצונכם לכלות את עם ישראל, לירד לחייהם, ולא להניח להם לחיות כיהודים וכו'. — שמעתם פעם מעמד ומצב כזה? ! עד דורנו לא הי' כדבר הזה!

אפילו כשיודעים שפלוני הוא גזלן, צריך לנסות לשדל אותו וכו', ואולי ישכח מזה ולא יביא זאת לידי פועל. ועאכ"כ כאשר הם באים ואומרים בפירוש שאין ברצונם להיות גזלנים! — נניח שהם אומרים זאת רק "לפנים", יש לחטוף ולנצל זאת. אבל — לא! ברגע שהוא אומר שאינו גזלן — מצווים לצאת לרחובות ולצעוק: הוא אומר שקר, הוא כן גזלן! כשאומרים שיתנו ליהודים לצאת ולהתאחד עם משפחותיהם — צריך לצאת לרחובות ולומר שהם שקרנים, ולא יתנו לצאת! — למה אתה צריך ליתן בפיו מילים כאלו?! — הוא יסתדר לבד! ... אדרבה: תחטוף מה שהוא אומר ותנצל זאת!

מד. עד היכן הדברים מגיעים — שמעיז יהודי (שלא מסתפק לכתוב את כל הענינים הנ"ל אלא מוסיף) וכותב, שה"חפץ-חיים" אמר, שאילו הי' צעיר, הי' נוטל רובה ויורה בקומוניסטים!

הרי זה מעשה שלא ישוער! ! מה שמצינו בשו"ע חושן-משפט סימן¹⁶³ בנוגע לדין של "רודף" — הנה זהו הדין של "רודף"!
מדובר אודות אברך דתי, שלא יגרום רעה לזכוב על הקיר. אלא

מאי? — הוא "מצווה ועומד על פי הדיבור" ... שחייבים לנהל "מלחמה קרה", ולכן מפרסם דברים כאלו!

אינני יודע אם החפץ-חיים אמר דברים הנ"ל או לא, אבל נניח שהוא כן אמר — האם יש צורך לפרסם זאת?!

יש בא"י פרופסור [נהרי עכשיו נחשבים דבריו של "פרופסור" ל"הוראת דרך"...] שליקט כל מה שכתוב בחומש בנוגע לשבעה עממין, כמו "לא תחי' כל נשמה"¹⁶⁴, "לא יבוא בקהל"¹⁶⁵, וצירף גם מ"ש בתניא פרק א' בנוגע לנפשות אומות העולם... ועשה מזה "ספר" והדפיסו בשנת תשכ"ט!

מהי העוולה בזה? — ובכן: "לא תחי' כל נשמה" הוא אמנם פסוק ודין בתורה; אף אחד לא מכחיש זאת [ואדרבה: אם לא יכתבוהו בספר תורה — אסור לקרוא בס"ת זה "שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד"²² ו"אנכי הוי' אלקיך"¹⁶⁶]. ולכמה דעות¹⁶⁷ הרי זו מצוה מתרי"ג מצוות גם בזמן הזה — אם ימצאו באיזה מקום מישהו מהשבעה עממין, כך, שאי אפשר להוציא זאת מהש"ע. אבל, היתכן שיהודי מעיז ללקט פסוקים כמו "לא תחי' כל נשמה" וכיו"ב ולהדפיסם בתור ספר בפני עצמו? — הנפק"מ היא מהי מטרת הדפסת הדברים, זמן הדפסתם, ומי הם אלו שיקראו את הדברים!

[בשעתו באו אלי בזעקה ("געוואָלד"): היתכן שאשתוק לו על זה? ועניתי: אינני רוצה לתת לו פירסום; אם אצא נגדו — אתן לו פירסום!]

ואילו בנדו"ד, מגיע עיתון שאמור להיות מהימן, ומדפיס את הדברים פעם אחת, וחוזר ומדפיסם פעם נוספת, ואין פוצה פה ומצפצף, ומאפשרים שיעברו הדברים בשתיקה — לא בגלל שלא רוצים לתת זה פירסום, אלא אדרבה — בתור הבעת "ישר כח"!

מה. אמרתי למישהו: אינני להוט לברר לאיזה סוג שייכים מנהיגי הקרמלין — אם הם אנשים ישרים או בלתי-ישרים, אם הם צדיקים גמורים או רשעים גמורים; לא זו היא הבעי' שעומדת על סדר היום! הבעי' העומדת על סדר היום היא — שיש שם מצב של "אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים"¹⁶⁸; אפילו אם הי' מדובר אודות יהודי

(167) ראה סהמ"צ להרמב"ם מ"ע קפז.

(168) ברכות ה, ב. וש"נ.

(164) פ' שופטים כ, טז.

(165) תצא כג, ג.

(166) יתרו כ, ב.

אחד — צריכים לעשות הכל כדי לנסות להקל את חייו, ועאכו"כ כאשר יש הרבה יותר מאחד, ועאכו"כ כשברור ללא כל ספק שיכולים להקל את חייהם, ועאכו"כ שאסור להזיק להם!

זו היא הבעי' העומדת על סדר היום; כל שאר הבעיות הקשורות למדינה ההיא הם שלא בערך ואין להם שום ממשות בערך לבעי' זו — הצורך לעזור ליהודים הנמצאים שם.

ובמילא, כשאתה רוצה לברר מה דינו של פלוני בן פלוני שמנהיג את המדינה ההיא — הנה: אם הבירור יעזור ליהודים שם — עשה זאת; אבל אם הבירור שלך יכול להזיק להם — אזי אתה פוגע ומסכן שלוש מיליון יהודים חיים, בה בשעה שתפקידך לוודא שהם יישארו נשמות בגופים!

אמנם אין דבר נעלה יותר מאשר ליהרג רח"ל על קידוש השם¹⁶⁹. אבל אעפ"כ, לומר שרוצים לעודד יהודי שיהי' "גיבור האומה", למסור נפשו, שישלחו אותו רח"ל ל"סאָלאַווקי", מקום של אבדון — הרי זה דבר האסור ע"פ שו"ע; לא איסור דרבנן, אלא האיסור ד"לא¹⁷⁰ תעמוד על דם רעך"!

— אינני להוט שיעשו מהם רח"ל "קדושים"... יהודי צריך להיות להוט להשאר בחיים, לאכול ולשתות, כדי שיוכל להיות כיהודי — ללמוד תורה ולקיים מצוות! רצונך לעשות ממנו "קדוש", שימסור נפשו וישאר שם בגלות רח"ל — לא זו היא שליחותו של יהודי! שליחותו של יהודי היא — להוציא יהודי נוסף מן המיצר אל המרחב! והרי זה דבר גלוי לכל אלו שהם בעובי הקורה, שענין ההפגנות רק מזיק להם, ואפשר לפעול רק ע"י השתדלות בחשאי, כנ"ל בארוכה.

מו. וכל זה יודעים ומבינים היטב מארגני ההפגנות:

בשעה ששיערו שלא כדאי שידעו שמתירים לשוחח בטלפון, לא כתב אף עיתון שמדברים בטלפון, וטעם הדבר, כיון שהבינו שאם יפרסמו על כך, לא יניחו לשוחח בטלפון. זאת אומרת, שהם יודעים שרוסיא לא מפחדת מפירסום; למרות מה שעשו בצ'כסלובקיא¹⁷¹, ועומדים לעשות בפולין — אין פוצה פה ומצפץ, ובכלל לא מרשים להדפיס מה שקורה שם, אע"פ שמארגני ההפגנות יודעים מה קורה שם.

170 קדושים יט, טז.

171 כיבושה ע"י ברית המועצות.

169 ראה גם התוועדות תשנ"ב ח"ב ע'.

311. וש"נ.

ועד"ז בנוגע למאורע שאירע בקיץ¹⁷² עם מאה ועשרים בני הערובה, הזהירו את העיתונים שלא יעשו רעש על הנושא, אלא יעשו כל הענינים בחשאי, "מאחורי הפרגוד", ואלו שרוצים להרעיש — לא להניח להם לצעוק. ואילו בנוגע לענין זה עשו בדיוק להיפך!

שאלתי מישהו: היית בניו-יורק בעת המאורע ואתה בעצמך צעקת שלא ירעישו על זה ברחובות, כיון שזה יכול להעמיד בסכנה את השחרור שלהם; ואילו כאן מדובר לא אודות מאה ועשרים, אלא אודות שלוש מיליון, ולא בנוגע לשחרור או אי-שחרור, אלא בנוגע לחיים או היפך-החיים, כך, שאפילו אם יש לך איזה ספק בדבר, אסור לך לעשות זאת, כיון שזהו ספק פיקוח נפשות!

ועאכ"כ כשתברר אצל העומד על גבך — זה שהורה לך להתעסק בהפגנות, ונותן לך את הכסף לשלם על ההוצאות הקשורות להפגנות — ותשאל אותו בעצמו: כיצד ישפיעו ההפגנות על המצב שם — אליבא דאמת, אזי (אם רק יהי' לו מצב-רוח טוב...) תשמע את האמת!

ובכן: הנ"ל שמע את דברי בקור-רוח, ואמר לי: יישר כח, הוא מאד מרוצה מכך ששמע ממני גילוי-דעת, ואז הלך והמשיך לעשות כדאשתקד!...

אלו שמארגנים את ההפגנות נגד רוסיא, הם בעצמם הורו בנוגע למדינות שאינם רוצים לנהל עמהם "מלחמה קרה" — שלא לערוך נגדם הפגנות, לא להתגרות בהם ולא להכפיש אותם, ולא להתנצח עמהם, כיון שזה רק יפריע.

הם בעצמם הורו בנוגע למדינה אחרת שמצבה דומה¹⁷³, שלא לפרסם בעיתונים שיוצאים משם יהודים! ואכן "עוף לא צפצף"... ומוציאים משם יהודים, אלא שזהו בתנאי שלא יכתבו על זה בעיתונים, ולא ידגישו אודות א"י, אלא שיעשה הדבר באיזה שם שיהי', ובלבד שעוד יהודי יוכל לצאת משם.

ובה בשעה הולכים ומפגינים נגד רוסיא!

מה ההבדל?! — הרי זה אותו גוי! אלא שלאחד יש "פספורט" כזה, ולשני יש "פספורט" אחר; החילוק הוא רק שכאן יש מאה אלף בני

(172) חטיפת מטוס (שהיו בו כו"כ מבני"י) וש"נ).

(173) כנראה הכוונה לרומיניא (המו"ל).

ע"י מחבלים לזרקה שבמדינת ירדן (וראה גם שיחת ש"פ תבוא, ח"י אלול תשל"ס ט).

ערובה, ואילו שם יש שלוש מליון או יותר "בני ערובה" שמעמידים אותם בסכנה רח"ל!

מז. ולמרות שהם בעצמם יודעים את האמת, הנה בעיתונים הם כותבים אחרת — כאמור, שהסיבה לכל הענינים היא בגלל שלא להוטים לומר את האמת; עכ"פ לא לומר שקר, ועכ"פ לא לומר שקר כש"משחקים" עם ענין שנוגע לשלוש מליון "בני ערובה" — ומלהיבים את הנוער לחשוב בפשטות שזוהי הדרך היחידה להציל יהודים!

— אל הצעירים אין לי טענות, כיון שהם לא תופסים מה שקורה! מגייסים כאן אנשים ואומרים להם שבוחרים בהם לעזור ליהודים בעת צרתם, וישלמו להם עבור הנסיעה הלך ושוב (תוך כדי בזבז ממון ישראל) כדי לערוך הפגנה. ומובן מאליו עד כמה יכול להבין במעמד ומצב של היהודים שם, מה טוב עבורם ומה לא — אדם כזה, שמצד עצמו לא הי' זו ממקומו, ונוסע רק בגלל שמכסים לו את כל הוצאות הנסיעה, ומבטיחים לו כבוד, שיתפרסם בעיתונים, ויכתירו אותו בתואר "מנהיג ישראל", ואז "מה יעשה הבן" — עושה טובה ונוסע וצועק כו'... וזה נקרא שמצילים שלוש מליון יהודים!...

רימו אותם ושכנעו אותם לחשוב, שכיון שכך אומר מישהו שבשם "מנהיג" יקרא, אזי יכולים לבנות על זה! וכיון שמלהיבים אותם, לכן הם יוצאים להפגין, ו"תבוא עליהם ברכה" שהם פועלים עבור ענין שלדעתם (כפי ששכנעו אותם) הוא הגנה עבור שלוש מליון יהודים.

הטענה היא לאלה שמסירים אותם מדרך הישר — שלא רק שאינם עושים דבר המועיל, אלא הם עושים דבר המזיק, ומבהיל הדבר שמאפשרים זאת!

מח. וכיון שהחושך הוא כפול ומכופל (כנ"ל ס"כ) — ניתוסף עוד ענין בכדי להבליט יותר את ההיזק שיכול לבוא ע"י ההפגנות:

ובהקדים ענין של הלכה בנוגע לחיוב האדם על אשו או על חיצו — שכאשר אדם מדליק אש ו"נאכל גדיש או הקמה גו' (אזי) שלם ישלם המבעיר את הבערה"¹⁷⁴. ועד"ז הורה חץ והזיק בהמה או חי' וכו' ועאכו"כ בן-אדם, חייב לשלם עבור הנזק.

והדין בזה, שהחיוב הוא לא רק כשנכנס לרשות הניזק — שזהו מקום שאסור לו להיכנס אליו — ושם מדליק אש או יורה חץ, אלא

אפילו אם הוא נמצא ברשות שאין לה שייכות לניזק, אלא ברשות שלו, שיכול לעשות בה מלאכתו וכל מה שלבו חפץ, אסור לו להדליק אש (או לירות חץ) שתלך ברוח מצוי¹⁷⁵ ותשרוף גדיש או קמה של חבירו (או אפילו שלו).

ובנוגע לעניננו:

כשמתחילים לערוך הפגנות ומלהיבים את הצעירים, יכולים לשער לכתחילה את תוצאת הדברים. ואכן נגרמו ענינים כאלו שמארגני ההפגנות נתייראו מהם! וגם לאחרי שהתחילו להתנער מהתוצאה שנגרמה ע"י ההפגנה (כנ"ל ממשל ירי החץ) — הרי לוקח משך זמן עד שמגיעה הפקודה לאלו שנמצאים תחתם כו', ובינתיים ממשיכים להתנהג כמקודם כאילו לא קרה דבר! ועכשיו מחפשים כל מיני עצות לומר שאין זה שייך אליהם.

מה פירוש שאין זה שייך אליכם?! — דבר זה לא הי' קורה אם לא הייתם מארגנים את ההפגנות!

אם הייתם מספרים את האמת — אינני דורש שיקבלו את שיטתי, כי אם לומר את האמת — כמה אנשים יצאו ע"י ההפגנות, וכמה עשרות מאות ואלפי יהודים ניזוקו ע"י ההפגנות, אזי יכלו לחסוך את הוויכוח אם שיטתי היא הנכונה.

זוהי השיטה ע"פ שכל הפשוט. לא נביא אני ולא בן נביא אני¹⁷⁶, לא דיפלומט ולא בן דיפלומט וכו'; זהו שכל הפשוט; ונוסף לכך יש גם ראיות ממעשה בפועל.

וכאמור לעיל, הדבר היחיד שאני מבקש הוא — לספר את האמת כפי שהם יודעים (במקום לומר שיש לי ידיעות נכונות או בלתי נכונות...), ולאור כל עובדות אלו — חוסכים את הוויכוח מהי השיטה הנכונה, ולמי יש ידיעות ברורות. יש לקרוא לצעירים ולספר להם כך וכך, ואז יראו איזה שיטה יבחרו!

מט. טוענים אלי:

ר' לוי יצחק מברדיטשוב הי' מלמד זכות על כל בני¹⁷⁷, וא"כ, היתכן שאני חושד במארגני ההפגנות שאין כוונתם לטובת יהודי רוסיא, אלא עושים זאת בגלל ענינים צדדיים: בגלל שסבורים שצריך להחריף

176) ראה גם תו"מ ח"ס ע' 287. וש"נ.

177) ראה גם תו"מ חנ"ז ע' 166. וש"נ.

175) ראה אנציק' תלמודית (כרך ב) ערך

אש (ס"ע רלח). וש"נ.

את היחסים עם רוסיא, או בגלל שנוגע לו שישאר על מכוננו ולא יפטרנו אותנו, או בגלל שזה נוגע בכבודו.

ובכן, גם אני יודע אודות הנהגת ר' לוי יצחק מברדיטשוב... אבל החילוק הוא:

כאשר רלוי"צ מברדיטשוב לימד זכות על יהודים — הי' הלימוד זכות כלפי הקב"ה.

וכהסיפור הידוע¹⁷⁸, שבראותו יהודי משמן את גלגלי עגלתו בזפת ובשעת מעשה אומר קריאת שמע — נכנס לבית-הכנסת ואמר כלפי הקב"ה: געוואַלד! ראה איזה עם יקר יש לך! אפילו בשעה שמשמן את גלגלי עגלתו — אומר²²: "שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד"!

ובכן: זוהי "תורה" טובה ביותר... אבל, רלוי"צ מברדיטשוב לא נכנס לבית-הכנסת להכריז שאמירת ק"ש צ"ל (לא בשעה שנמצאים בבית-הכנסת, אלא) בשעה שמשמנים את הגלגלים!... ומדוע? — כיון שאין זה הענין של ק"ש! בקריאת שמע צריך לחשוב "שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד"!

ורק כשצריך ללמד זכות על יהודי לאחר המעשה, צריך להדגיש שאפילו בשעה שמשמן את הגלגלים אזי אומר "שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד"; אבל לא שרבה של ברדיטשוב יצא בהכרזה: שמעו יהודים! אמירת ק"ש — לא נורא אם תעשו זאת בשעה שאתם משמנים את הגלגלים!

וכל זה — בענין שנוגע לאיש יחיד, בשייכות לשימון גלגלים ואמירת ק"ש; אבל כאן מדובר אודות "בני ערובה", שלש מליון יהודים, שמעמידים בסכנה ע"י עריכות ההפגנות!

ג. וההבהלה שבדבר — לא רק שישנם יהודים שעושים זאת, אלא ההבהלה היא גדולה יותר — שאין פוצה פה ומצפצף!

מדובר אודות ענינים שהם היפך השכל הבריא, היפך השכל הפשוט — שעושים דברים שמזיקים רח"ל לעצמם, מזיקים ליהודים שנמצאים שם, ומזיקים ליהודים בארץ ישראל וכו' וכו'. ואעפ"כ, עומדים מסביב עשרות ומאות ואלפים ועשרות אלפי יהודים שמביטים ורואים

178) ראה זכרון לראשונים (פיעטרקוב, תרע"ד) — עבודת לוי נא, א. קדושת לוי השלם (ירושלים, תשי"ח) בתולדות המחבר ע' תקלח. ועוד.

ולא מתערבים, אלא יושבים ושותקים, ובמילא מאפשרים זאת, והראי', שהדבר הולך ונמשך!

(כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר בבת-שחוק): מי שעושה זאת בפועל, יכולים עוד ללמד עליו זכות (מי שרוצה להתנהג כמו רלוי"צ מברדיטשוב...), שעושה מה שעושה בגלל שרוצה לציית לאלו שלמעלה ממנו; אבל אלה שעומדים מסביב ושותקים — אינם מקבלים בגלל שתיקתם לא כבוד ולא כסף, לא עולם-הזה ולא עולם-הבא; וא"כ, מדוע אתם שותקים?!

כשפונים בשאלה בנוגע לדבר קל, יושבים שעות וימים כדי לברר הלכה בתורה, ואילו כאן הרי זה (לא ענין של פוליטיקה, אלא) ענין בהלכות פיקוח נפש!

ומה שחשוב לעצמו "מה לי ולצרה הזאת", ומה גם שלא שואלים אותו ואין לו דעה בזה וכו' וכו' — הנה על זה איתא בגמרא במסכת שבת¹⁷⁹ (בנוגע למי שיש בידו למחות ואינו מוחה): "אם לפניך גלוי להם מי גלוי"?!

ובפרט שברור הדבר ללא ספק שהיו פועלים כו' — אם רק היו יוצאים ומספרים דברים כהווייתם [כאמור לעיל — לא לדבר אודות שיטות, אלא לספר מעשים בפועל], שיש אישור רשמי מהוועידה בלונדון, שכל ההפגנות לא הועילו להוציא אפילו יהודי אחד ויחיד! ה"הישג" היחיד הוא — שעוררו את "דעת הקהל".

ומה כבר "פעלה" דעת הקהל? — החרפת היחסים של היהודים עם הבית-הלבן, והחרפת היחסים של א"י עם רוסיה הסובייטית [ובפרט לאחר שניתוספו הפעולות שעשתה כאן ה"ליגה"¹⁸⁰, לרדוף אחרי נציגי רוסיה ברחובות וכו', ועד לאמצעים חמורים יותר], ששלחה למצרים עוד כו"כ אווירונים עם מומחים ומהנדסים! — זוהי ה"תועלת" שבאה מההפגנות!

[ועל זה הם אומרים: ארץ ישראל — יש לה הנהגה משלה, והם כבר ידאגו לעצמם!...] אך גם ההנהגה שם היא בפירוש נגד פעולות אלו, אלא שאינם יכולים להביע בגלוי את התנגדותם, כיון שנמצאים הם תחת לחץ. — לאמיתו של דבר, גם אם הם נמצאים תחת לחץ, מותר להם לומר את האמת... אלא שהם מתייראים מענין זה או ענין אחר, ולכן צועקים: מה יכולים אנו לעשות, הרי לוחצים עלינו כל כך!].

180) ה"ליגה להגנה יהודית" (ש).

179) נה, א.

נא. ובכך: עד להתוועדות הבאה יעברו ב' או ג' שבועות, ובמילא, אוכל לנוח ולהפסיק לטעון על כלל-ישראל או פרט מישראל.

ויה"ר שבמשך זמן זה יפסיקו לשתוק כל אלה שלעת-עתה שותקים — שרבים הם בלי עין הרע... (כ"ק אדמו"ר שליט"א צחק ואמר: אינני רוצה לומר "כן ירבו" — מוטב שיתוסף בה"צועקים", שהרי יותר נעים ("געשמאקער") להתעסק עם מי שעושה להכעיס מאשר להתעסק עם מי ששותק, שאי אפשר בכלל להיטפל אליו, כיון ששותק; הוא לא עושה כלום, לא אומר ולא מגיב; הוא שומע את הטענות ושותק...)

— יש דין בנוגע לסנהדרין, שמי ששותק לא נכלל במנין ע"א סנהדרין¹⁸¹. — מי שהוא בדעת המיעוט, הרי הוא חלק מע"א הסנהדרין, אלא שהוא מהמיעוט שמחייבים, ואילו הרוב הם מזכים, ולכן הפס"ד הוא — כדעת הרוב — לזכות, אע"פ שחלק מהע"א אומרים לחיוב; אבל, במה דברים אמורים, כשהמיעוט אומר את דעתו, משא"כ אם הוא אומר "איני יודע", אינני בין חברי הסנהדרין לישיב בדין ולשמע את הטענות ולפסוק, כיון שאין זה עניני וכו' — אין כאן פס"ד של ע"א סנהדרין!

והגע עצמך: כשיש שלושים ושש מזכים, ושלושים וחמש מחייבים — אזי הדין שהוא זכאי, כי, אע"פ ששלושים וחמש צועקים להיפך, הרי יש כאן סנהדרין, ו"אחרי רבים להטות"¹³³, ו"מטין על פי אחד לזכות", ולכן יצא זכאי בדין; אבל, כששבעים אומרים שהוא זכאי, ואחד עומד מן הצד ואינו מביע דעה (כיון שהוא עסוק בענין אחר — ענין חשוב או לא, או שהוא ישן), אזי אין כאן סנהדרין, ובטל כל הפס"ד!

ולכן, יה"ר שמה"שותקים" יהיו "מדברים" — אפילו אם רצונם לדבר נגד, "על ה' ועל משיחו"¹⁸², כי, בהיותו "מדבר", אזי אפשר להתווכח עמו, וסוכ"ס להוכיח לו שעליו להיות "מדבר" בצד הזכות.

וע"ד המבואר¹⁸³ בענין "שור או כשב או עז כי יוולד"¹⁸⁴, שבעבודת האדם קאי על דרגות שונות שצריך לברר ולשנות אותם, שיותר קשה לברר "שור" מאשר "עז", כי: "עז" הוא אמנם עז-פנים, ובשמעו דבר-מה שלא מוצא חן בעיניו, אזי מתחיל להשתולל, לומר להיפך, לעשות להיפך כו', אבל עדיין אינו גרוע כ"כ כמו "שור", שעומד מן הצד ולועס דשא

(181) ראה סנהדרין יז, א. רמב"ם הל' סנהדרין פ"ט ה"ב.
 (182) תהלים ב, ב.
 (183) ראה גם קונטרס התפלה פ"ח (ע' 20).
 (184) אמור כב, כז.

— "כלחוך השור את ירק השדה"¹⁸⁵, ושום דבר לא נוגע לו, כך שלדבר אתו ולדבר לקיר הרי זה בשוה...

ויה"ר שעד לפעם הבאה נוכל לדבר רק דברים המשמחים,

ובינתיים, יקויים מ"ש "ובני ישראל יוצאים ביד רמה" — כאמור לעיל (סכ"ח) שקאי על היציאה מהגלות הפנימי שמצד היצה"ר, או מהגלות בין יהודים שמסביבו שרוצים דוקא לרדוף אחרי הגויים או להידמות להם, ולהראות "קונץ" שביכלתם לפעול על הגוי, שהוא "שלימות הבריאה", שיסכים "להשפיל את עצמו" ולרצות להיות יהודי — שידעו שהמציאות היא בדיוק להיפך.

נב. וכאן בא ענין נוסף — עכ"פ בקיצור, ומבלי להרעיש על כך באופן נפרד — בנוגע לעריכת דו"שיח ("דיאַלאָגן") בעניני דת עם כמרים גויים ("גלחים") דוקא¹⁸⁶.

[דרך אגב: בנוגע להפגנות אודות יהודי רוסיא — הנה התחלת הענין לא היתה באופן ש"הורתו ולידתו בקדושה", שכן, אחת האסיפות הראשונות במדינה זו כיצד לארגן זאת, נערכה ב"תפלה"!

— לא רציתי לפרסם על כך, כי מספיק צערם של ישראל בלאו הכי; אבל כיון שמדברים כ"כ הרבה, אזי "ברוב דברים לא יחדל גוי"¹⁸⁷, ולכן הנני מספר גם זאת! רק המזל הי' שהגויים לא עשו מזה פירסום!].

ובכן: למרות ההתלבטות בגלל האיסור שבדבר,

— רצונך לדבר עם גויים, הנך יכול לדבר אתם בנוגע לצדקה, בנוגע לעבודה סוציאלית, אבל לא בנוגע לעניני דת —

הלכו בחשאי — מטעם הארגון הידוע שמייצג את כל התנועות היהודיות (אפילו אורטודוקסים)¹⁸⁸ — ונסעו לרומא ונפגשו שם עם "גלחים".

כששאלתי: אם זה דבר כשר, למה עושים מזה "סוד"?! — ענו לי: אז יש לכם עוד שאלה טובה!...

ומה אירע שם? — ובכן: כיון שהקתולים קלטו שצריך לחפש איזה ענין של קירוב עם הערבים, וכן קירוב עם היהודים — הנה עם

(187) משלי יו"ד, יט.

(185) בלק כב, ד.

קונסרבטיבים

(188) אורטודוקסים,

(186) ראה גם תו"מ חמ"ט ריש ע' 381.

ורפורמים.

וש"נ.

הערבים היו צריכים להתווכח, אבל היהודים מיד נתפסו לדבר... וכדי לייצג את כל שלושת ה"תנועות", נסע דוקא הדתי שביניהם!
וכאן רואים את השפלות של יהודים:

הסיבה לכך שמאורע זה הי' בחשאי — כפי שנדפס אח"כ בעיתוני הגויים (ואילו העיתונים היהודים שמרו על שתיקה) — כיון שהערבים הסכימו לדבר עם הקתולים בתנאי שהקתולים לא ידברו עם היהודים. וכשסיפרו זאת ליהודים, ואמרו להם: עבורנו חשוב יותר להתעסק עם הערבים מאשר להתעסק אתכם, ובמילא, תנו לנו עצה... — הסכימו היהודים שיעלימו שגם הם נמצאים שם. ובכדי לרצות את הערבים — התפרסם שה"וותיקן" מנהל מגעים עם הערבים מתוך יחסי כבוד וידידות וכו', ואילו בנוגע ליהודים לא היתה שום ידיעה!

אבל הי' שם עיתונאי עז-פנים שנודע לו על זה, ופירסם זאת. וכאשר קיבל נזיפה מהקתולים, שאל: היתכן, הרי כך הי' המאורע? אמרו לו: הרי היהודים הסכימו שלא יספרו אודותם, וישבו שם בחשאי, כמו גנבים!...

ואח"כ תיאר אותו עיתונאי עז-פנים איך נערכה האסיפה — שבכל אסיפה של כו"כ אנשים צריך להיות "יושב ראש" — שבאסיפה זו היו שני יושבי-ראש: יו"ר אחד הי' הרב האורתודוקסי שנסע מכאן, ויו"ר שני הי' כומר קתולי, פלוני בן פלוני.

ולאח"ז חזר לכאן הרב הנ"ל — שאומר שיש לו סמכות מגדולי ישראל — וממשיך בעבודתו בקודש, וטוען — בדיוק כמו שטוענים אודות "מיהו יהודי" — שזהו "הישג דתי", כיון שישב בתור "יושב-ראש" יחד עם כומר נוצרי!

ובכן, הנני שואל: נניח שזהו "הישג דתי" — הרי איכפת לך קצת מכבוד ישראל?! בנוגע לערבים — לא זו בלבד שנתנו להם כבוד, אלא הם עוד העמידו תנאים בנוגע ליהודים; ואילו אתם, לא זו בלבד שלא העמדתם שום תנאים אודות הערבים, אלא אפילו לא הי' לכם תוקף שלא יתביישו בכם, ואפילו הסכמתם שכל המאורע לא יודע לאומות העולם, וידעו מזה רק אתה ואלו ששלחו אותך לשם!

ובכן: כאמור לעיל — יש לי עוד קושיא!...

לגבי מה הנני מספר זאת? — כיון שהדבר לא הסתיים באסיפה זו, אלא הוא עדיין בעיצומו, שכן, לאחר שנערכה האסיפה, והדבר התפרסם, אין פוצה פה ומצפצף, ובמילא "מה יעשה הבן ולא יחטא"? מדוע לא יעשה זאת גם למחרת?!

וכן הוא בנוגע ל"מיהו יהודי": כיון ש"מיהו יהודי" עובר בקלות — מדוע לא יוסיפו מחר חוק שני שיהיו בו יותר "פלפולים" מאשר בחוק זה?!

ואין זה רק חשש, בבחינת "אל תפתח פה"¹⁸⁹ — אלא יש כבר הצעות איך "לשפר" חוק זה! ומסתמא גם על זה יטענו אח"כ שלא היתה ברירה, או שיאמרו — בשם כל הדורות ממעמד הר סיני ועד היום, כיון שמדברים בשם "דת ישראל" — "הישג דתי"!

נג. ונסיים במ"ש בפרשה שאל"י נכנסים עכשיו — פרשת יתרו, שבה ישנה הפרשה של מתן תורה, שבה נאמר¹⁹⁰: "והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ", ומפרש רש"י (שמזה מוכח שגם ילד קטן מבין זאת): "לא תאמרו אתם לבדכם שלי ואין לי אחרים עמכם.. כי לי כל הארץ", כך, שיש להקב"ה עסק עם כל שבעים אומות העולם, ואעפ"כ, "אתם תהי' לי סגולה משאר אומות".

— אין צורך להתנצל שאין זה מצד "שוביניזם" וכו', ובאמת לא רוצים להסתכסך עם גויים; גויים אינם רוצים להיות יהודים! ואלו שמכריחים אותם להיות יהודים — יש מהם צרות, כפי שיודעים על כל הדורות כולם את הסיפור עם הורדוס¹⁹¹, ויודעים בנוגע לאינקוויזיציה רח"ל, שהגדולים ביותר היו אלו שמוצאם מיהודים, ועאכו"כ כאשר רודפים אחרי גוי ומכריחים אותו להיות יהודי!

ויה"ר שמבלי הבט על כך ש"לי כל הארץ", וחיים בשלום עם כל האומות, אפילו עם רוסיה הסובייטית — יקויים מ"ש בהמשך הפרשה¹⁶⁶: "אנכי הוי' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים", שבקרוב ממש יוציא הקב"ה את בני"מ"מצרים" הפנימי ומ"מצרים" החיצוני,

ועד שלאח"ז יהי' הענין ד"אשירה להוי' כי גאה גאה"⁸⁶, ועד "ה' ימלוך לעולם ועד"⁸⁹ — דקאי על ביאת מלכא משיחא¹⁹² (והרי נמצאים אנו במוצאי שבת, בזמן "סעודתא דדוד מלכא משיחא"⁶⁰), יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו, ובעגלא דידן.

* * *

191) ראה ב"ב ג, סע"ב.

192) ראה פרש"י עה"פ.

189) ראה ברכות יט, א. וש"נ.

190) יט, ה.

הוספה

ב"ה. יז' אייר תשי"ד

ברוקלין

שלום וברכה!

איך בין געווען צופרידען צו באַקומען אַ גרוס פון אייך וועגען אייער עסקנות און השתתפות אין פערשידענע ענינים פון מצות בכלל און מצות הצדקה בפרט, און זיכער וועט איר אויף להבא אויך טאָן אַזוי און נאָך מיט אַ צוגאַב. מען האָט מיר איבערגעגעבען אַז איר פילט ניט אַזוי גוט אין געזונט, און ווען איך וועל זיין אויף דעם ציון הקי' פון מיין שווער כ"ק אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע וועט מען אייך מזכיר זיין צו אַ רפואה קרובה, און איך האָף צו באַקומען גוטע ידיעות פון אייך.

זיכער איז איבעריג צו אויפמערקזאַם מאַכען אייך, אַז אַזוי ווי יעדער לעבעדיקע זאָך וואַקסט, אַזוי אויך אין ענינים וועלכע זיינען פאַרבונדען מיט אידישקייט דאַרפען זיי וואַקסען און גרעסער ווערען פון צייט צו צייט, דעריבער איז די אַלע וועלכע זיינען זוכה און השי"ת האָט זיי מזכה געווען צו זיין עסקנים, דאַרפען מוסיף זיין אין זייער אַרבעט אויף דעם געביט. און בפרט אין די שטעט פון דרום אַמעריקא וואו אידישקייט האַלט זיך אין מיטען בויען, איז די אַרבעט אין דעם מער נויטיקער ווי אין די אַנדערע ערטער, און איך בין זיכער אַז עס איז איבעריג צו מאַרירן זיין אין דעם. האָף איך אויך דעריבער אַז איר נוצט אויס אייער איינפלוס צו פאַרשטאַרקען דעם מעמד ומצב פון הרה"ג והרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה"ר חיים מנחם בן ציון שי' בלומענקראַנץ, וואַרום אין אַ שטאַט וואו עס געפינט זיך אַ פאַסענדען רב אַ ירא שמים ולמדן און אַ עסקן, איז דאָס אַ גרויסע הילף פאַר דער גאַנצער קהלה אַז זי זאָל זיך פירען אַזוי אַז זי זאָל באַרעכטיגט זיין צו אַנגערופען ווערען מיט דעם נאָמען קהלה קדישא.

... בברכה.

[תרגום חפשי]

שמחתי לקבל פ"ש ממנו אודות עסקנותו והשתתפותו בענינים שונים של מצות בכלל ומצות הצדקה בפרט, ובדאי גם על להבא יעשה כן, ובהוספה.

מוה"ר חיים מנחם בן ציון שי' בלומענקראַנץ: רבה של באַגאַטאַ. ראה אודותיו גם אנ"ק ח"ו אגרת איתקלוז. לקמן אגרות הבאות.

מסרו לי אשר אינו בקו הבריאות כ"כ, וכשאהיי על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע יזכירו אותו לרפואה קרובה, ומקוה הנני לקבל ממנו ידיעות טובות. בטח למותר להעירו, אשר כמו כל דבר חי שצומח וגדל, כך גם עניינים הקשורים ליהדות צריכים לצמוח ולגדול מעת לעת, ולכן, כל אלה שזכו, והשי"ת זיכה אותם להיות עסקנים, צריכים להוסיף בעבודתם בשטח זה; ובפרט במדינות דרום אַמֶרִיקָא, מקום שהיהדות הולכת ונבנית, שהעבודה בזה נחוצה יותר מאשר במקומות אחרים, ובטוחני שלמותר הוא להאריך בזה. מטעם זה הנני מקוה גם אשר מנצל הוא את השפעתו לחיזוק מעמדו ומצבו של הרה"יג והרה"ח אי"א נו"י עוסק בצ"צ מוה"ר חיים מנחם בן ציון שיי בלומענקראַנץ, כיון שעיר שיש בה רב ראוי ומתאים, ירא שמים, למדן ועסקן, ה"ז סיוע רב עבור הקהלה כולה – שתתנהל באופן אשר בצדק תיקרא בשם "קהלא קדישא".

... בברכה.

ב

בי"ה. יז' אייר תשי"ד
ברוקלין

הו"ח אי"א נו"י עוסק בצ"צ מוה"ר יונה שיי

שלום וברכה!

מכתבי הקודם בטח קבל בזמנו, ומוסגר פה קטע משיחת ש"ק מברכין סיון דשנה העברה שתקוטי שתוכנו יעודדו ויחזקו לעבוד את ד' **בשמחה** בכל דרכיו ובכל מעשיו וכפירוש הרמב"ם שגם בעת האכילה ושתי' ובעת העסק במסחר אפשר לעבוד את ה' כשהכוונה בהם היא כדי שיהי' הגוף בריא והמוח והלב יהיו פנוים מטרדות ובמילא יוכל להתפלל וללמוד ולהשפיע על הסביבה בקירוב לבם של בני ישראל לאבינו שבשמים. ובהמשך לזה ולמה שנדברנו בהיותו כאן מקווה הנני שלמרות הטרדות שיש לו, מתערב הוא ולוקח חלק בעסקנות הצבורית בעירו. ואין להתפעל ממה שלעת עתה מצבו הגשמי אינו כמו שהי' לפני שנים, כי כיון שמשתדל הוא בהחזקת והפצת היהדות הרי עושה שליחותו של הקב"ה שהוא הוא הבעל הבית בכל מקום שהוא ובמילא נותן לכל שלוחיו כח ויכולת לפעול את הצריך להעשות ובלבד שיעשו בזה במרץ המתאים, ואז אין מניעה ועכוב למילוי רצונו של השי"ת.

ב

מוה"ר יונה: דרעשער, באַגאַטאַ. אגרות נוספות אליו – אג"ק חי"ג אגרת ד"ת, ובהנסמן בהערות שם.

קטע משיחת ש"ק מברכין סיון דשנה העברה: נדפס בתו"מ התועודיות ח"ח (תשי"ג ח"ב) ע' 169 ואילך. וש"נ.

וכפירוש הרמב"ם: הלי' דעות ספ"ג.

איני יודע ברור מצבו של הרה"ג והרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה"ר חיים מנחם בן ציון שי' בלומענקראַנץ עתה בקהלתם. ובדאי ישתדל כבודו בכל יכולתו לסייע בידו, אשר כשמתחזק מצבו של רב בעל זקן וחסיד ולמדן משפיע זה לטובה על כל עניני היהדות. והשי"ת יצליחו לבשר טוב בכל זה וכן בעניניו הפרטים הן בגשמיות והן ברוחניות.
בברכת הצלחה.

ג

בי"ה. יז' אייר תשי"ד
ברוקלין

הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר ד.מ. רובינשטיין שי'

שלום וברכה!

אף כי אינני מכירו פנים אל פנים בכל זה שמעתי אודותו ואודות עסקנותו והשתדלותו לחזק את היהדות ולשפר את המצב בזה כפי יכולתו. ואם בכל הזמנים ובכל המקומות הכרח הי' בעסקנות כזו, הנה על אחת כמה וכמה בדורנו יתום זה אשר חשך הגלות הוא כפול ומכופל והמתעסקים בכל לבבם ובכל נפשם בעניני תורה ומצות נתמעטו, הרי כל השתדלות בהרמת קרן ישראל סבא צריכה להעשות במרץ היותר גדול, ואשרי האיש אשר זיכהו השי"ת להיות בעל השפעה בסביבתו ובקהלתו, אשר זכותו גדול להיות שלוחו של הקב"ה להאיר בעירו ובסביבתו בנר מצוה ותורה אור. ובדאי משתדל בחיזוק מצב הרה"ג והרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה"ר חיים מנחם בן ציון שי' בלומענקראַנץ. אשר כשהרב בעיר הוא איש ירא שמים למדן ובר פועל בדאי גם הקהלה תתנהל מתאים לדרישת תורתנו הק' להיות מתאימה להשם הרגיל דקהלת ישראל, קהלה קדישא.

ומדתו של הקב"ה מדה כנגד מדה אשר כבודו בין שאר המתעסקים בצרכי צבור בהחזקת כל עניני יהדות כדבעי, הנה יושפע להם חיזוק ותוספת מהשי"ת בכל המצטרך להם ולבני ביתם שיחיו בגשמיות וברוחניות.
בכבוד ובברכה.

ג

מוה"ר ד.מ. רובינשטיין: באַגאַטאַ.
בנר מצוה ותורה אור: משלי ו', כג.
ומדתו של הקב"ה מדה כנגד מדה: סנהדרין צ', סע"א. וראה סוטה ח', ב ואילך.

לעילוי נשמת

האשה השלוחה

אם וסבתא לשלוחים ושלוחות רבים בכל קצוי תבל

דעתנית ובעלת לב

מרת **קעניא** בת הרה"ח ר' **שלום** ע"ה

דערען

נפטרה כ' שבט ה'תשע"ד

ת' נ' צ' ב' ה'

נדפס על ידי משפחתה